

Gelre Handelsnetwerken

Waarom de Gelre?

De Gelre is bedoeld om de regio Gelderland welvarender te maken en het economische verkeer mens- en milieuvriendelijker te maken.

Hoe kan een betaalmiddel daar aan bijdragen?

In tegenstelling tot wat de meeste mensen en, vreemd genoeg, ook economen denken, is het geld dat we gebruiken niet neutraal in het economische verkeer.

Juist integendeel, welk geld we gebruiken is van immens belang en heeft grote consequenties voor zowel ons persoonlijke als publieke leven.

Wie maakt het geld? Hoe wordt geld gemaakt? Is het geld rentedragend? In welke omgeving circuleert het geld? Is er voldoende geld in omloop? Wat zijn de kosten voor geld?

De antwoorden op deze vragen hebben enorme invloed op ons leven.

Laten we die vragen eens beantwoorden voor de euro.

De euro wordt gemaakt door de ECB in Frankfurt en de commerciële banken in Europa die daar een licentie voor hebben. Zij ontstaat als rentedragende schuld aan banken en circuleert vooral in Europa, maar in toenemende mate wereldwijd. Naarmate de euro de dollar verdringt als belangrijkste reservemunt zal dat steeds meer het geval zijn.

De euro is schaars, en zoals verder zal worden uitgewerkt, is de gemiddelde Nederlander gemiddeld 40% van zijn inkomen kwijt aan rente. De euro is dus ontzagwekkend duur.

Wat betekenen deze zaken?

Geldschaarste

De Euro is schaars en met name landelijke en kleinsteedse gebieden zijn onderhevig aan die schaarste. Geldschaarste leidt tot verminderde economische activiteit. Dat zien we overal in Europa terug. Veel perifere gebieden zijn niet arm omdat ze 'niet concurrerend' zijn, maar omdat er onvoldoende geld regionaal circuleert om de onderlinge handel mee te financieren.

Geldschaarste wordt door een toenemend aantal denkers gezien als de belangrijkste reden waarom de economie steeds meer nadruk krijgt op concurrentie in plaats van samenwerking.

Particulieren en bedrijven concurreren niet omdat dat natuurlijk gedrag is, maar zij wedijveren om schaars werkkapitaal, een cruciale eerste levensbehoefte, die het verlangen naar samenwerking verdringt.

Een klein gedachte experiment helpt om geldschaarste te verhelderen.

Stel je een economie voor, zonder geld. In zo'n economie kan nauwelijks gehandeld worden. Alleen één op één ruiltransacties zijn mogelijk.

Geld is uitgevonden om transacties tussen meerdere spelers te faciliteren, die niet één op één kunnen ruilen. Vandaar dat geld gezien wordt als voorwaardelijk voor een economie waarin mensen zichzelf kunnen specialiseren, in plaats van allemaal hun eigen eten te verbouwen.

Stel je nu een economie voor met een beetje, maar onvoldoende geld.

In zo'n economie kan een beetje handel plaats hebben, tussen de spelers die over het betaalmiddel beschikken. Veel mensen kunnen echter nog steeds niet handelen.

Dan is er de situatie van een optimale geldhoeveelheid: alle spelers hebben toegang tot alle geld die ze nodig hebben om economisch zinvolle transacties mee te financieren.

Dat is het ideaalbeeld. In zo'n economie zal alles wat gedaan moet worden afgehandeld worden en zal niemand werkeloos zijn.

Als laatste is de situatie mogelijk dat er teveel geld in omloop is. In dat geval ontstaat inflatie. Prijsstijgingen als gevolg van een geïnflateerde (=opgeblazen) geldhoeveelheid. Prijzen zullen zich dan weer stabiliseren op een niveau dat recht doet aan de economische activiteit enerzijds en geldhoeveelheid anderzijds.

Geldschaarste is een heel lastig fenomeen, omdat we namelijk niet kunnen zeggen dat er in de hele economie te weinig geld is. Verre van zelfs. Er is veel te veel geld. Dit overschot aan geld leidt tot allerlei 'assetbubbles'. Een overgewaardeerde huizenmarkt, zoals in de VS, Groot Brittannië en Nederland, overgewaarde aandelenbeurzen etc.

De grote meerderheid van alle geld in de wereld wordt door banken, hedge funds en andere financiële instellingen gebruikt voor valutatransacties. Als al dat geld terug zou komen in de reguliere economie, zou er direct een hyperinflatie ontstaan.

Verder zien we dat in financiële en bestuurlijke centra meer dan voldoende geld is. Daar stijgen de prijzen maar door.

Maar in 'perifere' gebieden is te weinig geld beschikbaar voor handel. Bepaalde bedrijfstakken, met name het MKB heeft ook een chronisch tekort aan werkkapitaal.

We hebben dus te maken met een 'asymmetrische' verdeling van liquide middelen.

Die asymmetrie gaat zo ver, dat rond 95% van het beschikbare geld gebruikt wordt door de financiële spelers om valutaspeculaties en andere puur speculatieve 'investeringen' te doen.

Het bizarre is, dat volgens de economische theorie dit type speculatie zou leiden tot 'efficiënte kapitaalallocatie'.

Maar waarom is er dan onvoldoende geld voor handen in het toeleveringscircuit, waar wél waarde wordt toegevoegd?

Plausibeler is, dat de onnatuurlijke winsten die met speculatie worden verdiend leiden tot een inefficiënte kapitaalallocatie. Het geld gaat naar windhandel, in plaats van serieuze economische activiteit.

Daarom is het waarschijnlijk vooral de vraag door wiens bril je kijkt, als je het over efficiëntie hebt.

Als gewone burger of MKB'er zie je inefficiënte kapitaalallocatie, als je kijkt met de bril van hedgefonds, banken en miljardairs, dan zie je waarschijnlijk efficiënte kapitaalallocatie, zich vertalend in herverdeling van rijkdom van de reële economie naar het financiële circuit.

De ECB (Europese Centrale Bank) kan onmogelijk iets aan deze tekorten doen. Zij reguleert heel euroland en offert daarbij bepaalde delen van de economie op, om andere in stand te houden. Dit alles om het prijsniveau in heel euroland min of meer stabiel te houden.

We zien daarbij dat ze de financiële sector, die eigenlijk geen enkele waarde toevoegt, maar alleen

verdient door de aard van ons monetaire systeem, bevoordeelt. Dat is onlangs ook weer gebleken, toen zij 200 miljard euro injecteerde in het bancaire systeem.

Dit is puur inflatoir geld, dat de prijzen in euroland zal doen stijgen. Om die zelfgecreëerde inflatie te bestrijden, zal de ECB de rente moeten laten stijgen, waardoor de geldschaarste in de toeleveringscircuit en de regio's nog nijpender zal worden.

Het is een vreemd idee, dat Jan met de Pet met hoge rentes moet betalen voor het redden van banken, die daarna flink verdienen aan diezelfde hoge rentes.

Het is een vicieuze cirkel, waarbij de reguliere, werkelijke economie, steeds meer afhankelijk wordt van de totaal opgeblazen financiële sector, waar fenomenaal wordt verdiend, maar eigenlijk geen enkele waarde wordt toegevoegd.

Geldschaarste ontstaat in de regio's en het toeleveringscircuit, doordat geld 'lekt' naar financiële en bestuurlijke centra, door rentelasten en belastingen. Bovendien zuigen grote bedrijven zoals de IKEA, de Albert Heijn en andere multinationals veel geld uit die gebieden weg, waarvan maar een klein deel weer terugvloeit in de lokale economie. Het grootste gedeelte verdwijnt naar internationale leveranciers en kapitaalverschaffers.

Het effect van de Gelre op regionale geldschaarste

Ook Gelderland is aan het beschreven proces onderhevig. Er is in onze omgeving onvoldoende werkkapitaal beschikbaar om de economie voluit te laten functioneren.

De Gelre ontstaat, doordat bedrijven en particulieren ze inwisselen voor euro's. In feite zijn Gelres vermomde euro's (een euroderivaat in technische termen), die slechts in een beperkt gebied kunnen rouleren.

Die euro's zetten we op de bank en we laten in plaats daarvan Gelres circuleren.

Het effect daarvan is, dat dat geld niet langer uit onze regio kan verdwijnen. Het blijft langer hier circuleren en wordt bij meer transacties gebruikt, dan wanneer ze als euro hadden gecirculeerd.

Bovendien circuleert de Gelre veel sneller dan de euro. Met dezelfde euro's kunnen we daardoor méér transacties doen in dezelfde tijd.

Zie voor het waarom daarvan de volgende paragraaf.

Rente

Rente is een slechtbegrepen fenomeen dat een enorme impact heeft op ons sociale en economische leven. Alle euro's ontstaan doordat bedrijven en particulieren schulden aangaan bij banken.

Het geld dat wij lenen is niet in bezit van die banken, maar zij *maken* dat geld op het moment dat wij lenen. De andere kant van de medaille is dus, dat als alle schulden worden afbetaald, er geen enkele euro meer in omloop is.

Banken maken euro's met een winstoogmerk. Zij verdienen aan die zelfgemaakte euro's door er rente over te heffen.

De winst van alle banken in Europa bedraagt minimaal 100 miljard euro. De maatschappelijke kosten van het bankwezen bedragen een veelvoud.

Daarnaast lenen mensen onderling en dragen daar ook rente over af.

Het netto effect hiervan is, dat zij die geen geld hebben (de 'armste' 80% van de bevolking) continu rente betalen aan banken en de rijkste 10% van de bevolking die wel geld over hebben om uit te lenen. De op één na rijkste 10% speelt ongeveer quitte.

Het gaat hierbij om enorme bedragen: in Nederland alleen al, draagt de armste 80% van de bevolking tot wel 50 miljard euro per jaar af aan de rijkste 10%.

Een onvoorstelbaar groot bedrag: 10% van het totale inkomen van de nederlandse bevolking en ongeveer de helft van het inkomen van de armste 80%.

Rente is de belangrijkste oorzaak van het welbekende feit dat de armen steeds armer en de rijken steeds rijker worden. Het is de reden dat de leden van de Quote top 100 ook in tijden van economische neergang hun vermogen zien toenemen, zoals iedereen zelf kan nagaan door de laatste jaargangen er op na te slaan.

Een belangrijk en raar effect van rente is, dat zelfs wanneer je geen schulden hebt, je toch een groot deel van je inkomen aan rentelasten verliest. Bedrijven rekenen namelijk al hun kapitaalkosten (rentelasten over door hen geleend werkkapitaal) door aan de eindgebruiker. Ze kunnen niet anders. Gemiddeld bestaat 40% van de prijs die we betalen voor goederen en diensten uit kapitaalkosten. Voor huur is het meer, tot wel 70%, voor voedsel is het minder, ongeveer 20%.

Rente herverdeelt dus van arm naar rijk en dat is geen gezonde situatie, vooral niet, omdat we volledig in staat zijn niet rentedragend geld te scheppen, zoals de Gelre nu bewijst en vele geldsystemen in het

verleden al gedaan hebben.

Rente en niet-duurzaam gedrag

Rente heeft nog een belangrijk nadeel: zij maakt lange termijnsinvesteringen onbetaalbaar.

Bij een rentepercentage van 5% is een investering op basis van geleend kapitaal al na 12 jaar 2x zo duur door rentelasten. Bij 10% al na 6 jaar twee keer zo duur.

Dit is één van de belangrijkste redenen waarom toekomstige kosten (bijvoorbeeld het milieu) vaak niet worden meegenomen bij investeringen en verklaart voor een belangrijk deel de grootschale milieudestructie die we waarnemen.

Investeringen over decennia, die vroeger heel gebruikelijk waren, zijn niet langer haalbaar.

Rentevrij geld lost dat probleem op.

De Gelre en rente

De Gelre is rentevrij. Op een gelrerekening ontvang je géén rente over je positieve saldo en, later, als er meer Gelres in omloop zijn, zal het mogelijk zijn om rentevrij Gelres te lenen.

Het gaat nog verder: je betaalt over je *positieve* saldo zogenaamde verdragingsrente.

Het doel hiervan is, om het geld sneller te laten circuleren. Geld moet rollen om effectief te zijn.

Op deze manier wordt je 'gestraft' voor het laat betalen van rekeningen. Gelrehouders hebben er belang bij om Gelres zo snel mogelijk weer uit te geven.

Enerzijds lastig als je ze hebt, maar heel handig, als je ze tegoed hebt, wat veel belangrijker is. Zie hierover meer bij de paragraaf over betalingstermijnen.

Voor een kort, maar uiterst verhelderend essay (helaas in het engels) over de implicaties van rente zie:

http://www.gelre-handelsnetwerken.nl/pdf/margrit_kennedy.pdf

Betalingstermijnen

Al maar groeiende betalingstermijnen zijn een plaag voor de economie. Zij nemen hand over hand toe en het gemiddelde staat nu al op [42 dagen](#).

Zoals de gemiddelde MKB'er zal onderschrijven, zijn grote bedrijven en, vreemd genoeg, overheden de traagste betalers van allemaal. Niet alleen omdat zij lange en trage beslislijnen hebben, ook omdat ze zulke belangrijke klanten voor het MKB zijn, dat die niet zonder kunnen en geen druk kunnen uitoefenen.

Met name de Staat en overheden zouden hun betalingsmoraal nog eens moeten heroverwegen. Snel betalen van rekening zou direct tot economische groei in Nederland leiden.

Betalingstermijnen worden in belangrijke mate veroorzaakt door geldschaarste en rente, maar zijn zo belangrijk, dat een aparte paragraaf nodig is.

Geldschaarste leidt er toe, dat ondernemers hun krappe liquide middelen (voor uitgave beschikbaar werkkapitaal) sparen en het betalen van rekeningen zo lang mogelijk uitstellen.

Rente leidt tot hetzelfde gedrag, omdat later betalen domweg geld oplevert.

Helaas is het zo dat alle MKB'ers samen meer rente betalen door late betaling (die ze als leverancier zelf moeten voorfinancieren) dan ze ontvangen door zelf laat te betalen.

Het is een sigaar uit eigen doos. Of beter: een '[prisoner's dilemma](#)'. Als alle MKB'ers onderling direct zouden betalen, zou dat het vrijkomen van een enorme hoeveelheid werkkapitaal betekenen.

Maar omdat iedereen in een klassiek 'prisoner's dilemma' op elkaar zitten te wachten, komt iedereen geld te kort en moet iedereen dat tekort zelf financieren tegen enorme kosten.

Betalingstermijnen zijn ook één van de belangrijkste en minst begrepen redenen waarom het grootbedrijf zo enorm succesvol is in de concurrentie met het MKB.

Het grootbedrijf koopt namelijk complete productieketens op en laat die binnen de 'concernmuren' onderling betalen in 'concernkapitaal'. Onderlinge directe verrekening, waar geen enkele euro aan te pas komt.

Multinationals hebben alleen euro's nodig om met de buitenwereld te handelen. Hun complete interne productieproces, waar miljarden in omgaan, wordt rentevrij en 'real time' gefinancierd met hun eigen ruilmiddel. Bovendien garandeert de moederholding alle onderlinge betalingen, zodat ze ook nog eens niet te maken hebben met debiteurenrisico.

MKB bedrijven, echter, die samenwerken in productieketens, leiden enorm onder betalingstermijnen, die tot wel drie maanden kunnen oplopen. In feite is de situatie zo, dat het MKB elkaar in toenemende mate tegen altijd groeiende kosten voorfinanciert. Dit is de zogenaamde vicieuze cirkel van het MKB, iets waar iedere MKB'er die actief is in kapitaalintensieve industrietakken (transport, bouw, grafisch) zich accuut van bewust is.

Betalingstermijnen leiden tot minder beschikbaar werkkapitaal, waardoor minder geïnvesteerd kan worden. Bovendien zijn niet veel bedrijven in staat al dat kapitaal uit eigen middelen te betrekken: zij zijn dan aangewezen op banken, met daarmee samenhangende kapitaalkosten.

Gelre en betalingstermijnen

De Gelre kent een vertragingsrente: een rente over het positieve saldo. Daarom is het voor iedereen die

Gelres op z'n rekening heeft staan interessant zo snel mogelijk te betalen, om de kosten voor geld te verminderen. Daardoor dalen betalingstermijnen.

Naarmate er meer betalingen in Gelre worden voldaan, zal een nieuwe situatie (of eigenlijk: de hele oude situatie, zoals het was voor rentedragend geld er was) ontstaan: particulieren en bedrijven zullen *voornit* gaan betalen.

Dit is geen droom, maar bewezen praktijk in circuits waarin werd betaald met een betaalmiddel dat een verdragingsrente kende. Het bekendste voorbeeld daarvan was de [Wörgl](#)

Omdat de Gelre volledig inwisselbaar is voor euro's en bovendien een veel snellere circulatie kent, zal het in toenemende mate geschikt worden voor het MKB in kapitaalintensieve industrietakken als aanvullend werkkapitaal en eindelijk de trend van al maar toenemende betalingstermijnen kunnen helpen keren.

Het netto effect van onderling betalen met Gelre door het MKB is dat zij een vergelijkbare financieringsconstructie heeft als het grootbedrijf, met dezelfde voordelen.

Zo zal de Gelre dat cruciale voordeel van het grootbedrijf ten opzichte van het MKB helpen verminderen.

Verspreidingsgebied

De euro circuleert europawijd en in feite in de hele wereld. Zij maakt een onstuitbare opmars door als concurrent van de dollar als reservemunt. Zij zal die rol over gaan nemen, zeker nu de dollar al jaren in waarde daalt en steeds meer oliestaten (onlangs Iran) daarom ook euro's en yen gaan accepteren. Steeds meer landen balen van de waardedaling van hun dollarreserves en zijn op zoek naar meer waardevaste reservemunten en gediversificeerde portefeuilles.

Het maakt hen ook minder afhankelijk van een steeds impopulairder en onzekerder wordende Amerikaanse hegemonie.

Naarmate zij meer dollars terugbrengen in roulatie (door ze niet langer op te potten) en het aantal acceptanten van de dollar vermindert, zal de waarde van die munt alleen maar verder afnemen.

Een groot verspreidingsgebied voor de euro biedt natuurlijk kansen voor Europese bedrijven. Zij worden steeds minder kwetsbaar voor valutaschommelingen en kunnen steeds grotere markten bestrijken met één munt.

Dit zijn echter bij uitstek voordelen voor het grootbedrijf. Het Midden- en Kleinbedrijf heeft hier veel minder profijt van.

In feite is het grote verspreidingsgebied van de euro daardoor een verborgen concurrentie voordeel voor het grootbedrijf ten opzichte van het MKB.

Bovendien is er een heel serieus gevaar aanwezig in deze situatie.

Internationale kapitaalverschaffers zijn namelijk in staat om ieder moment enorme bedragen aan geïnvesteerd kapitaal uit regio's weg te trekken.

En dat doen ze ook. In Argentinië is dat niet lang geleden gebeurd. Het land, dat het al moeilijk had, was in één klap tot de bedelstaf gebracht.

Een kennis van me, die vlak daarvoor in Argentinië aan kwam voor een vakantie, kon aan het begin van de vakantie met zijn beperkte budget nauwelijks een biertje betalen in Buenos Aires. Aan het einde van die vakantie, een paar weken later, was hij steenrijk en kon hij overal terecht met de paar euro's die hij nog over had.

Kapitaalverschaffers hebben een bewezen verleden van gebrek aan empathie voor de noden van lokale bevolkingen.

Door de euro worden we steeds afhankelijker van die mensen. Dat is een onhoudbare situatie.

Wat gebeurt er als Arnhem en omstreken in de loop van de tijd 'achterop' raakt in de 'internationale concurrentiestrijd'?

Dan eindigen we net zo als Argentinië, of daarvoor: de britse Midlands, ooit één van de rijkste gebieden ter wereld. Of Wallonië, het eerste geïndustrialiseerde gebied van het Europese continent.

Het is onverstandig om ons zo afhankelijk te maken van mensen en systemen die geen voeling hebben voor onze noden.

De Gelre en haar verspreidingsgebied

De Gelre circuleert alleen regionaal en is alleen beschikbaar voor Midden- en Klein bedrijven en particulieren uit onze provincie. Zij dient als tegenwicht voor de voordelen van de euro voor het grootbedrijf.

Door haar werking bevordert zij wederzijds inkopen door MKB, iets wat iedere ondernemer ziet als nuttig, maar door de werking van de euro als onhaalbaar.

Zij blijft in onze regio, ook als kapitaalverschaffers hun euro's elders (bijvoorbeeld in China of Oost Europa) willen investeren.

Onze economie wordt minder afhankelijk van de luimen van het grote internationale geld en kan

gewoon doordraaien, wat er monetair ook gebeurt.

Juist in deze tijden van monetaire instabiliteit en bankencrises beslist geen overbodige luxe.

Critici van regionaal geld vinden dat regio's financieel teveel 'beschermd' worden met regionaal geld.

Laten we het omdraaien: laten we werkelijke bouwers van regionale rijkdom (het MKB) buigen voor de luimen van zij die toevallig aan de monetaire knoppen draaien? Of maken we werk van de noodzaak autonoom te kunnen opereren?

Zijn we horigen van internationale banken en geldschieters, of zijn wij werkelijk vrije mensen?

Het woord 'horige' is beslist niet overdreven, als we onze afhankelijkheid van hun geld en de hoge prijs die we daarvoor betalen (40% van ons besteedbare inkomen!) tot ons door laten dringen.

Een horige in de feodale tijd, stond 10% van zijn inkomen aan 'zijn Heer'. In die zin zijn we er niet op vooruit gegaan.

Gelderland is in hoge mate zelfvoorzienend. Bouwers, voedsel, transport, grafische industrie, alles is aanwezig. Dat geldt voor vrijwel iedere regio.

Het kan niet zo zijn dat onze zelfvoorzienende economie stilvalt, doordat het internationale kapitaal elders een procentje meer rendement kan pakken.

Waarom zouden we ook niet monetair zelfvoorzienend zijn?

Samenvattend

- De euro heeft zo haar nadelen, met name voor de gemiddelde Nederlander. Zij is duur, schaars, onbetrouwbaar in haar beschikbaarheid, gunstig voor het grootbedrijf ten koste van het MKB en herverdeelt van arm naar rijk.
- Zij is gunstig voor banken en multinationals en benadrukt het Europese aspect van onze identiteit.
- De Gelre is rentevrij, gunstig voor het MKB en de minst welvarende 80% van de bevolking. Zij herverdeelt niet van arm naar rijk (en ook niet andersom), is ook in tijden van monetaire instabiliteit beschikbaar
- Zij circuleert naast de euro. En, prettig genoeg, doordat onze economie effectiever wordt,

zullen we juist door de Gelre ook over meer Euro's gaan beschikken.

- Door haar werking zal ze samenwerking boven competitie bevorderen en zal het milieu minder als sluitpost op de begroting worden gezien.
- Zij bevordert wederzijds inkopen door het MKB en het regionaal inkopen door particulieren, waardoor het straatbeeld in Arnhem, Ede, Apeldoorn en Nijmegen weer diverser zal worden.
- Zij benadrukt het regionale aspect van onze identiteit.
- De Gelre werkt binnen een vrije markt. Zij bevordert een werkelijk vrije markt, omdat zij verschillende voordelen die het grootbedrijf heeft door de euro wegneemt en het MKB van gelijksoortige voordelen voorziet. Zo ontstaat een markt waarin ook de gemiddelde man en vrouw een onderneming kan beginnen en steeds minder gehinderd wordt door de monetaire beperkingen die nu gelden.
- De Gelre staat voor monetaire autonomie en autonomie is de basis voor interactie, economisch en sociaal, met de omgeving.
- Zij is geen concurrent voor de euro, slechts een aanvulling, waardoor zowel internationale als lokale handel optimaal kunnen plaats hebben en elkaar niet hoeven te bijten.

Anthony Migchels

Gelre Handelsnetwerken

Arnhem, oktober 2007

Bronnen voor verdere studie:

Bernard Lietaer, het geld van de toekomst

Ellen Hodgson Brown, the web of debt

http://www.gelre-handelsnetwerken.nl/pdf/margrit_kennedy.pdf